

sami gospodar! Ko bi le bili vsi tako pametni kot si Ti?»

Martin: »Saj kdo ne more osebno v Maribor, lahko piše tudi položnice; jaz tudi po položnicah pošiljam in jih v knjižnici shranim. Jaz že ne bom drugam denarja pošiljal, kakor v hranilnico! S Spodnještajersko ljudsko posojilnico sem prav zadovoljen. In boš Ti tudi!«

*

Zorenje smetane.

Za pridobivanje masla uporabljamo sladko ali pa kisló smetano. Iz sladke smetane dobimo sicer finejšo maslo, takozvano čajno maslo, vendar manjšo količino, kakor pa iz kislo smetane. Zato poslednjo največkrat uporabljamo za medenje.

Pod označbo »kisla smetana« pa nikakor ne smemo razumeti ono povsem gosto in kipečo smetano, katera se kaj pogostoma uporablja za medenje. Iz take mažaste snovi se samoohsebi umevno ne da pridobiti drugo kakor malo vredno žarko maslo. In tega pač nikdo ne želi. Smetana, iz katere hočemo dobiti dobro okusno maslo, sme biti samo malo skisana in gostotekoča. Le izkušnja nas nauči, da poznamo, kedaj je pač smetana zrela za medenje. Vedno pa se držimo načela: raje manj kisló kot preveč.

Ravnanje s smetano je merodajno za pridobivanje res dobrega masla. Več kakor najdalje tri dni, in to v hladnem vremenu, ne smemo spravljati smetane za medenje. Posoda za smetano mora biti snažna in se ne sme na noben način rabiti za drugo kakor za mlečne proizvode. Visok lončen lonec, znotraj lošen je prav prikladen, še boljši je porcelan ali steklo. Takoj, ko smo spravili sme-

tano iz latvie v lonec, ga postavimo v hladno in zračno mlečno shrambo. nikakor pa ne v klet, kjer bi se navzela smetana vseh slabih duhov. Pri prihodnjem posnemanju dodamo svežo smetano k stari, ne smemo pa pozabiti premešati, da se obe smetani pomešata med seboj in se vsa smetana enakomerno kisa. Tako ravnamo tudi prihodnjič. Zadnjikrat dopolnimo smetano vsaj 12 ur pred medenjem, karneje pod nobenim pogojem, ker sicer ne dobimo dovoljne količine masla in trpi tudi kakovost istega.

Smetano, ki smo jo pa izločili s posnemanjem, moramo najprej shladiti, predno jo hranimo. Ker se posname mleko najboljšo pri naravni toploti, tako, kakoršno pride od krave, moramo mleko takoj po molži posneti, ali pa, če je to nemogoče, kasneje segreti do te toplote, to je 30—35 stopinj Celzija. — Vsled tega je tudi smetana iz posnemanika topla in se v gorkejšem času ne more dovolj hitro sama ohladiti. Ohladimo jo na ta način, da postavimo posodo s smetano v mrzlo vodo. Maščoba v smetani se mora strditi, ker bi v slučaju, da ostane tekoča, to bil glaven vzrok žarki smetani in kasneje maslu. Tudi se neshlajena smetana rada pokvari in dobi zopern okus.

Iz navedenega vzroka tudi ni priporočljivo, da primešamo že hladni smetani svežo še toplo. Najprej shladimo svežo smetano, nato pridenemo prejšnji in vse skupaj dobro premešamo.

Sladka smetana, iz katere hočemo dobiti čajno maslo, rabi za zorenje 18—24 ur. Med tem časom jo dva- do trikrat premešamo od dna navzgor. Sveža smetana je za medenje popolnoma nerabna, ker se sploh ne zgosti in ne izloči maščobe. Niti točena smetana se ne da napraviti poprej, kakor po preteku 6 ur, kateri čas se smetana hladi v ledu.

Pred medenjem mora torej sladka smetana zoreti. V toplem poletnem času se sama od sebe dovoljno kisa. Po zimi pa pospešimo kisanje z najboljšim ter-

euostavnim sredstvom: posnetim kislim mlekom. To mleko mora biti enakomerno gosto. Ko se začne izločati sirotka, je pa že nerabna kot pridelek k smetani. Na 1 liter sladke smetane vzamemo 3—4 žlice kislega mleka, katerega najprej razžvrkljamo, nato pa dobro pomešamo s smetano. Enakomerno zorenje smetane pospešimo s tem, da jo previdno premešamo vsakih 6 ur s čisto leseno ali pločevinasto žlico in sicer od dna navzgor.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski živinjski sejem dne 9. feb. 1932. Prignanih je bilo 9 konj, 13 bikov, 160 volov, 249 krav in 5 telet, skupaj 436 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 4 do 5 Din, poldebili voli od 3 do 3.50 Din, plemenski voli od 4 do 4.25 Din, biki za klanje od 3 do 4 Din, klavne krave debele od 2.50 do 3.50 Din, plemenske krave od 2.50 do 2.75 Din, krave za klobasarje od 1.25 do 1.50 Din, molzne krave od 2.25 do 3.25 Din, breje krave od 2.25 do 3.25 Din, mlada živina od 5.50 do 4.50 Din, teleta od 5.50 do 6 Din. Prodanih je bilo 200 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg od 10 do 12 Din, II. vrste od 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telet od 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste od 12 do 14 Din, II. vrste od 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže od 8 do 14 Din.

*

Zopet zamudnik!

Pretekli teden smo javili, da sta dva posestnika bila prizadeta po požaru, da pa nista imela pravočasno vplačane naročnine in tako sta bila na škodi vsak po 1000 Din, ker nista bila več zavarovana. Ta teden se je zgodil ponovno tak slučaj. Mihael Nidorfer, Lahonci št. 48, pošta Sv. Tomaž pri Ormožu, je pogorel dne 31. januarja t. l. Naročnino je pla-

Naša zimska obleka.

Zrak, ki nas obdaja, je pozimi znatno hladnejši, kakor poleti in zato hoče našemu telesu njegovo toploto odvzeti. Preveliko oddajanje toplote iz telesa pa nam ni prijetno, je to celo škodljivo in zato skušamo pozimi oddajanje toplote iz telesa omejiti, poleti pa skušamo oddajanje toplote pospešiti. Oddajanje in omejevanje oddajanja toplote iz telesa pa ravnamo s primerno obleko.

Naše golo telo je v zraku podobno peči, ki stoji na prostem: kolikor hladnejši je zrak okoli peči (telesa), toliko prej se peč ohladi, in kolikor bolj

Januš Golec:

Trojno gorjé.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvaških pradedov.

Navdušenje za kmečko vojsko je bilo razumljivo, uboge kmečke pare so bile uverjene, da se bodo nad zmago z ničvrednim plemstvom uspešneje branili proti Turkom in si pomagali v gospodarskem oziru.

Treba namreč pomisliti, da so bili Turki v dveh večjih pohodih popolnoma požgali ter uničili Spodnje Štajersko od Celja proti Brežicam in odvedli ljudstvo v sužnost.

Leta 1476 je udrlo 20.000 Turkov preko Save pri Krškem na Štajersko. Na dan sv. Jakoba so se vsuli preko Podsrede, Planine, Šmarja pri Jelšah, Lemberga na Rogatec. Od tamkaj so vpadli na Hrvaško ter opleni kraje okrog Krapine in Zagreba. Iz hrvaškega Zagorja so divjali zopet na Spodnji Štajer preko Kunšperga, Kozjega, Pilštajna na Sevnico, kjer so se združili pre-

ko Save s po Kranjskem požigajočimi turškimi četami. Združeni divjaki so zopet prekoračili Savo in se odpravili z neizmernim plenom in tisočnimi sužnji preko Št. Petra ter Cesargrada na Hrvaško in v svoja bosanska zatočišča.

Drugi večji turški obisk v kraje naše po-vesti je bil na šmihelsko nedeljo leta 1494. Takrat so privreli Turki izpred Mokrič in Zagreba ter drveli pred Leskovec in samostan Pleterje, pred Studenice, na Pilštajn in Žusem, opustošili današnjo božjo pot Zagorje nad Pilštajnom in obiskali samostan v Žižah. Na Šmihelovo so polovili in pobili posebno veliko ljudi na Pilštajnu, kjer so obhajali iz vseh podružnih krajev dobro obiskano žegnanje.

Razven teh dveh velikih turških roparskih pohodov je bilo še vse polno manjših, da si kmet, ki ni tičal za utrjenim gradom, sploh nikakor ni mogel odpomoči. Česar mu ni požgal Turek, mu je odnesel graščak, ki se je skrival ob času turške nevarnosti za debelim grajskim zidom na strmih hribu. Turški roparski oddelki na konjih se sploh niso spuščali v napade na

Čal pa za leto 1932 šele dne 2. februarja t. l. Torej tri dni po požaru. Res, da je bil zvest naš naročnik, toda zavarovalnica mu po pravilniku ne gre in zavarovalni odsek je odklonil izplačilo iste. Kakor nam je žal, moramo te slučaje objaviti, da bodo ostali naročniki, ki po nepotrebnem odlašajo z vplačilom naročnine, videli, kaki nevarnosti se izpostavljajo. Naj na nas vsi zamudniki ne zvrčajo krivde, ako potem ne dobijo zavarovalnine izplačane.

Našim naročnikom!

Prihodnji teden začnemo naš list — ustavljati vsem tistim naročnikom, ki za leto 1932 še niso nič plačali. Zato pa glejte, da plačate čimprej, da se vam pošiljanje »Slovenskega gospodarja« ne prekine. Kdor pa še zdaj ne more plačati, naj vsaj prosi za potrpljenje do Velike noči.

Opozorjamo tudi, da na novih naslovih letos ni več napisano, do kdaj imajo posamezni naročniki list plačan. — Naslovi, kjer je to še napisano, so lanski, stari, in se bodo novi naslovi delali od zdaj pa do Velike noči. Ako ima torej kdo dozdej pomanjkljiv naslov, naj ga čimprej popravi.

Uprava »Slov. gospodarja.«

Millionar — potepuh.

V bolnico severnoameriške države Arizona v mestu Irishtown so pripeljali zadnje dni moža, katerega so pobrali na cesti v nezvesti. Po zunanjih znakih so prepoznali zdravniki v onemgleg znanega potepuha, katerega je bilo pogostoma videti na ulici skozi leta in leta. Imel je pri sebi zobno ščetko, zataknjeno za klobuk. Po nekaj dneh bivanja v bolnici je posebej — umrl.

Vagabund z zobno ščetko za klobukom ni bil kaka revna para, ampak večkratni milijonar s pravim imenom

Edney Graveland. Med mnogobrojnimi posebnosti, s katerimi se ponaša država dolarjev, je bil imenovan eden najbolj zanimivih. Kot deček 12 let je pobegnil od staršev v mestu Los Angeles. Potegnil je v San Francisco, kjer se je preživljal s prodajo časopisov ter kruha. Pozneje se je lotil parcelacije posestev in je postal eden največjih špekulantov z zemljo.

Ko je dosegel višek bogastva, je Graveland sklenil, da se umakne iz vseh podjetij in se poda na pot. S potno palico v roki je prepotoval Združene države križ in kraž. V nahrbtniku je nosil seboj majhno, zložljivo matraco ter odejo, ker je prenočeval pod milim nebom. Na prsih je imel vrečko, ki je bila polna dolarjev. En dolar je največ izdal na dan. Ko je dosegel starost blizu 50 let, je znal, da se mu bliža zadnja ura. Stopil je k notarju in sporočil milijonsko premoženje za zgradbe stanovanjskih hiš revežem. Kmalu za tem, ko je napravil oporoko, so ga pobrali na cesti in ga spravili v bolnico, kjer je res umrl.

Pram. Vendar se je tudi v našem kotičku začelo društveno življenje. Odkar se je v jeseni vršil občni zbor društva, je imel g. dr. Jeraž že dvakrat predavanje, za kar smo mu iz srca hvaležni. Dne 7. t. m. pa nam je govoril g. profesor Prijatelj iz Maribora o vzrokih gospodarske krize in o nekaterih drugih sodobnih vprašanjih. Obenem so naša vrta dekleta zelo dobro igrala šalivo igrico »Raztresena«. Teden pozneje so fantje, organizirani v Strokovni zvezi viničarjev, z dvema burkama pripravili gledalcem veliko pustnega veselja in smeja. Dne 21. t. m. nam je obljubljena Finžgarjeva drama »Razvaline življenja«. Gostovala bo Katoliška Omladina iz Maribora. Na svidenje!

St. Ilj pri Velenju. Dne 31. januarja t. l. je imelo naše Prosvetno društvo svoj občni zbor. Za predsednika je bil ponovno izvoljen priljubljeni Blaž Dolinšek, ki že lepo vrsto let vodi to društvo. Letos so prevzeli nabiranje članov dekleta, ki hočejo prekositi najvišje število članov iz leta 1930. Zelim jim mnogo uspeha!

Izsleditev pretkanega ponarejevalca.

V takozvanem črnem policijskem muzeju v Londonu hranijo stroj, s katerim je bilo mogoče prejšnje čase najbolj natanko ponarejanje denarja. Ta stroj je iz dobe, ko so bili v prometu po pretežni večini zlati in srebrni novci. Od ponarejevalca izdane potvorbe so bile tako natančne, da jih je sprejemala javnost brez pomisleka in celo strokovnjaki so bili v zadregi. Celi London je bil s potvorbami preplavljen. Skozi dva meseca so gonili v zapore razne osebe, a nikdo od zaprtih ni hotel izpovedati, od koga je prejel ponarejene novce. Le v nekaterih slučajih je bilo od aretiranih izsiljeno priznanje, da je bil denar kupljen od trgovca z denarjem. Policija se je lotila zasledovanja denarnih trgovcev, da bi tem potom izsledila pravega krivca.

Lepega dne je opazil detektiv, ko je neznan mož se razgovarjal z denarno trgovko in se je nato odpeljal s cestno železnico. Posrečilo se mu je, da je sledil neznancu, ki se je sestal v zakotni krčmi z drugim moškim, ki se je pisal Woodstock in je posedal neznatno trgovino s krojaškimi izdelki. Woodstock je bil znan kot velik dobrotnik in je bil v celi okolici na najboljšem glasu. Detektiv je začel skrbno nadzorovati krojačevo trgovino, ki je bila pretežni del dneva zaprta in dostopna na videz le popoldne za par ur. Nikoli ni bilo opaziti kake stranke, ki bi bila prestopila prag prodajalne. V splošnem pa ni bilo opaziti ničesar sumljivega. Gotovo

utrjene gradove, ker so imeli veliko lažji posel z nezavarovanim kmetom in njegovim imetjem.

Poleg turškega in grajskega biča je tirla v obup v tedanjih časih priprosti narod neusmiljena morilka kuga, ki je kosila med ljudmi in živino.

Ako preudarimo le količkar na kratko omenjena zla, ki so korobčila ubogega slovenskega in hrvaškega tlačana leto za letom z malenkostnimi presledki, si lahko razlagamo dejstvo, da je videl kmet izhod iz neznosnega in obupnega položaja edinole v oboroženem punktu proti vsemu, kar je bilo nad njim in večji del krivo obče tedanje bede.

Grajski kovač Pavel Šterc je bil oboževan kapitan navdušene kmečke vojske iz cele Bistriške doline ter še daleč preko. Moška punta je prisegala v njegovo zmago in zboljšanje razmer.

Pilštajnski ljudski pridigar pri Sv. Trojici v Dobrečicah je bil prva žrtev zbiranja upornikov. Ko je gledal to opasno taborenje in vrvenje kmetov, jim je omenil upor kmetov v Nemčiji. Nemški kmečki punt so zatrli plemiči z ognjem

ter mečem. Od maja do julija leta 1525 so pobili 150.000 kmetov in 50.000 jih je moralo pobegniti z rodne grude v tujino in njih premoženje je bilo zaplajeno. Povdaril je še, da utegne plemstvo zagosti isto krvavo polko tudi slovensko-hrvaškemu punktu. Radi teh besed so bili o zmagi prepričani uporniki tako razljuteni, da so požgali pri belem dnevu doležiško kaplanijo, v kateri je prebival luteran, ki si je otel komaj in komaj golo življenje, ker je spal, ko je izbruhnil podtaknjen požar. Iz strahu pred ljudsko nevoljo je moral pobegniti za vselej iz teh krajev, ki so bili odločno za staro vero in stare pravice.

V. POGLAVJE.

Proti koncu leta 1572 je bila zbrana ter organizirana kmečka vojska po Bistriški dolini do izliva Bistrice v Sotlo pri St. Petru pod Sv. gorami, v Pišecah ter po Bizeljskem do Brežic. Kapitan Pavel Šterc je obhodil vse glavne kraje, kjer je dajal sam vsa potrebna navodila in pri-

je zrak okoli peči topli, toliko dalje ostaja peč topla. Po naravnem zakonu se skušata dve različni temperaturi vedno izenačiti. Oddajanje in omejevanje oddajanja toplote iz telesa ravnajmo, kakor rečeno, z obleko. Če stojimo v sobi, kjer znaša temperatura 15 stopinj, goli, in če postavimo, da znaša oddajanje toplote iz telesa v primeru 100, potem znaša oddajanje toplote, če smo oblečeni le v volneno jopico, 73; če pa oblečemo nad jopico še srajco, znaša oddajanje toplote le še 60, če pa smo oblečeni popolnoma, pa samo 33. Če smo torej oblečeni, oddajamo ve-